

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली
माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल
फैसला

०७०-सी-०७००

मुद्दा: बैना रकम र सो बराबरको रकम फिर्ता दिलाई पाउँ ।

काठमाडौं जिल्ला, काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. ५ बस्ने बसन्तकुमार सिलवाल ---१ पुनरावेदक
प्रतिवादी

विरुद्ध

काठमाडौं जिल्ला, काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. २२ बस्ने किरणप्रसाद घिमिरे-----१ प्रत्यर्थी
वादी

सुरु फैसला गर्ने:

माननीय जिल्ला न्यायाधीश श्री ऋषिप्रसाद अधिकारी

काठमाडौं जिल्ला अदालत

फैसला मिति: २०६६।१२।१०

पुनरावेदत तहमा फैसला गर्ने:

माननीय न्यायाधीश श्री ठाकुरप्रसाद शर्मा

माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाशकुमरा ढुंगाना

पुनरावेदन अदालत पाटन

फैसला मिति: २०६८।१।२८

पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०६८।१।२८ मा बैना रकम र फैसला हुँदा सम्मको व्याज वादीले प्रतिवादीबाट भराई लिन पाउने ठहराएको सुरुको फैसलालाई सदर हुने ठहर गरेको फैसला उपर प्रतिवादीले न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा १२(१)(ख) बमोजिम मुद्दा दोहोर्‍याई हेरी पाउँ भनी निवेदन गरेकोमा यस अदालतबाट मिति २०७०।९।५ मा मुद्दा दोहोर्‍याई हेर्ने निस्सा प्रदान भई पुनरावेदन दायरीमा दर्ता भई यस अदालतको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार छ:-

म फिरादीलाई विपक्षीले आफ्ना नाउँमा एकलौटी दर्ता रही कोही कसैलाई कुनै ब्यहोराले केही गरी नदिएको आफ्नै हक भोगको चलनमा रहेको काठमाडौं जिल्ला, काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. ५ हाडिगाउँ स्थित कि.नं. १६० क्षेत्रफल १-०-२-३ जग्गा र सो जग्गामा बनेको घर र त्यसले चर्चेको लिगलगापात समेतको प्रति आना रु.१२,००,०००।- का दरले आफ्नो सम्पूर्ण हक भोग स्वामित्व छोडी विक्री वितरण वा अन्य कुनै लिखतको माध्यमबाट २ महिना भित्रमा बैना वापत बुझी लिएका रकम कट्टा गरी बाँकी रकम बुझि लिई सम्बन्धित कार्यालयमा गई रजिष्ट्रेसन पारित गरी दिने, भाखा भित्रमा लिखत पास गरी नदिएमा बैना स्वरूप लिएको रकम दोब्बर बुझाउने तथा फिर्ता गर्ने, नलिएमा बैना स्वरूप दिएको रकम फिर्ता नपाउने भन्ने समेत ब्यहोरा राखी मबाट नगदैं रु.५२,००,०००।- उल्लिखित घर जग्गा पास गरिदिने सर्तमा बैना स्वरूप उक्त रकम लिई मिति २०६६।४।३२ मा बैनापट्टाको कागज गरी दिनु भएकोमा तोकिएको भाखा भित्र २०६६ सालको बडादर्शैं सकिएको लगतै मिति २०६६।६।१८ गतेका दिन घर जग्गा पास गरी लिन चाहिने सम्पूर्ण रकम जम्मा गरी लिखत गर्न जाऔं भनी विपक्षीको घरमा जाँदा भर्खर दर्शैं सिधिएको छ भाखा बाँकी नै छ किन हतार गर्नु पर्‍यो र भाइटिका सिधिएको भोलीपल्ट नै पास गरौला भनी भाखा दिई विश्वासमा परेबाट भाइटिका सिधिएको भोलीपल्ट मिति २०६६।७।३ गतेका दिन विहान अं. ९:०० बजेको समयमा नै विपक्षीको घरमा घरजग्गा पास गर्न जाऔं भनी भन्न जाँदा निज विहानै घर बाहिर गई सकेका रहेछन् । निजका परिवारहरूलाई आज जग्गा पास गर्ने भनेको किन बाहिर गएको हो भनी सोध्दा आफ्नो आमाको वर्ष दिन भर्खर भएको हुँदा त्यसैको काममा जानु भएको छु, आज जग्गा पास हुन सक्दैन, एक हप्तापछि आफैले

खबर गर्नुहुन्छ अरे भनी भन्नु भएको छ भनी मलाई दिएको भाखामा जग्गा पास गर्न नआई भागी हिडी पटक पटक निजलाई भेट गर्न जाँदा कहिले भेट नहुने, भेट भई हाले पनि आज फुर्सद छैन, भोली पास गरौंला भनी अल्मलाई झुक्याई आलटाल गर्दै भाखा नाघेको यतिका दिन हुँदासम्म पनि घरजग्गा पास गरी दिने तर्फ कुनै पहल नगरी मालपोत कार्यालय जान नै नमानि आएकोमा मिति २०६६।८।४ गतेको विहान अन्दाजी ९:३० बजेको समयमा आज जसरी पनि जग्गा पास गर्न लैजान पन्यो भनी निजको घरमा जाँदा घरमा फेला पारी जग्गा पास गर्न जाऔं भन्दा निजले भाखा नघाई दिएँ, अब तपाईंलाई जग्गा पास गरिदिन र बैना रकम फिर्ता गर्न पर्ने होइन भनी मलाई गरी दिएको कागजबमोजिम जग्गा पास गर्न इन्कार गरेको हुँदा बैना कागजको निजले मबाट लिएको रु.५२,००,०००।- र बैना बमोजिम क्षतिपूर्ति रु.५२,००,०००।- समेत रु.१,०४,००,०००।- दिलाई भराई पाउँ भन्ने समेत ब्यहोराको फिराद दावी ।

विपक्षी र म प्रतिउत्तरवालाको बीच आपसी सहमती भई मेरा नामको काठमाडौं जिल्ला नगर वडा नं. ५ कि.नं. १६० को क्षेत्रफल १-०-२-३ जग्गा र घर खरिद विक्री गर्ने गरी बैनापट्टा कागज भएको ब्यहोरा ठिक हो विपक्षीले दावी गरेको मिति २०६६।४।३२ को बैना पट्टाको कागज अगाडि विपक्षीसँग मिति २०६५।१०।२३ मा पहिलो रु.२०,००,०००।- बुझि बैनापट्टाको कागज भएको थियो । सो समयमा उक्त जग्गा मेरो नाममा एकलौटी नामसारी समेत भएको थिएन । सो बैनापट्टाको कागजको म्याद ३ महिना भित्र विपक्षीले घरजग्गाको बाँकी रकम बुझाई पास गरी लिन रकम अभावको कारणले सक्नु भएन यति हुँदा पनि म प्रतिउत्तरवालाले आपसी सदभाव कायम राखी विपक्षीलाई समय प्रदान गरेको थिएँ । पछि विपक्षीले समय थप गर्दै गई मिति २०६६।४।३२ मा थप रु.३२,००,०००।- थप बैना वापत थप गरी जम्मा रु.५२,००,०००।- रुपैयाँ बैना पुन्याई सो मितिबाट दुई महिनाको म्याद समेत थप गरी दोस्रो बैनापट्टाको कागज गरिएको थियो । बैनापट्टाको कागज भएपछि विपक्षीले सो २ महिनाको म्याद भित्र पनि बाँकी रकम बुझाई पास गर्न नसकेको हुनाले मैले विपक्षीलाई म्यादै सकियो घरजग्गा पास गर्नुहोस् भन्दा विपक्षीले निजको रकम आउनु पर्ने ठाउँबाट रकम नआएकोले जग्गा पास गर्न असमर्थ रहेकोले बैंकमा प्रक्रिया शुरु गर्नु पन्यो । मसँग जग्गा धनी प्रमाण पूर्जा र तिरो तिरेको रसिदको प्रतिलिपि समेत दिई पठाएको थिएँ जुन हाल विपक्षी कै साथमा रहेका छन् । समयमै मैले विपक्षीलाई बाँकी रकम बुझाई घरजग्गा पास गर्न भन्दा पुनः ३ महिना समय वा बैना रकमको दोब्बर रकम माग

गदैँ मलाई धम्की दिनु थाल्नु भयो । विपक्षीले मिति २०६६।१०।१ गते बिहान ६ बजेतिर म घरमा नभएको अवस्थामा अन्य नचिनेका ८/१० जना साथमा लिई आई मेरो श्रीमतीसँग बैनाको दोब्बर रकम माग गरी सात दिनभित्र नदिए माछु काट्छु भनी धम्की दिई जानु भएको हुँदा शान्ति सुरक्षाको लागि मेरो श्रीमती रुपा सिलवालले मिति २०६६।१०।३ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौँमा शान्ति सुरक्षाको व्यवस्था गरी पाउँ भनी निवेदन समेत दर्ता गराएकी छन् । विपक्षीले करार ऐन, २०५६ बमोजिम फिराद गर्नु भएको छ जबकी उक्त बैनापट्टाको कागज करारनामाको कागज अन्तर्गत पर्ने लिखत होइन । विपक्षीले मुलुकी ऐन, लेनदेन व्यवहारको १, २, ४, ६ को दावी नलिई प्रस्तुत फिराद गर्नु भएको छ । विपक्षीले बदनियत पूर्वक घरजग्गा पास नगरी बैनाको दोब्बर रकम असुल गर्ने कुनियतले असम्बन्धित करार ऐन बमोजिम दावी गर्नु भएको छ । करार कागजमा मात्र करार ऐनबमोजिम उजुर लाग्ने हो । विपक्षी र मेरो बीच भएको मिति २०६६।४।३२ को कागज करार नभई लेनदेनको कागज हो । यसरी असम्बन्धित ऐनको दफाको आधारमा दायर भएको विपक्षीको फिरादबाट कानूनी उपचार प्रदान गर्न नमिल्ने हुनाले विपक्षीको फिराद मुलुकी ऐन, अ.व. १८० नं. बमोजिम खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत ब्यहोराको प्रतिवादी बसन्तकुमार सिलवालको प्रतिउत्तर पत्र ।

यसमा वादी दावी बमोजिमको रकम लिए खाएकोमा प्रतिवादीले स्वीकार गरेको देखिएको र बैना रकम बराबर दोब्बर रकमको कागज भएकोले सोबमोजिम भराई पाउँ भनी दावी गरेता पनि लेनदेन व्यवहारको महल अन्तर्गत अदालत प्रवेश गरेका वादीलाई सोबमोजिम भराउन कानूनको अभाव देखिएकोले प्रतिवादीले लिए खाएको रु.५२,००,०००।- र लिखत मितिदेखि आज फैसला मितिकको दशौँद व्याज समेत वादीले प्रतिवादीबाट भराई लिन पाउने ठहर्छ भन्ने समेत काठमाडौँ जिल्ला अदालतको मिति २०६६।१२।१० को फैसला ।

सुरु अदालतको फैसलामा चित्त बुझेन । विपक्षीले करार ऐन, २०५६ अन्तर्गत दोब्बर रकम दावी गर्नु भएको छ । सो ऐन प्रस्तुत मुद्दामा नलाग्ने भएपछि लेनदेन व्यवहारको दफाहरु आकर्षित हुने होइन । विपक्षीले लेनदेन व्यवहारको महल अनुसार व्याजको दावी नलिएको अवस्थामा फिराद मै उल्लेख नभएको कुरामा निर्णय दिन नमिल्नेमा दावी भन्दा बाहिर गैँ गरेको सुरुको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा

बदर गरी प्रतिउत्तर जिकिरबमोजिम गरिपाउँ भन्ने समेत प्रतिवादी बसन्तकुमार सिलवालको पुनरावेदन पत्र ।

लिखतले नै दोब्बर रकम पाउने भनी बोलिएको अवस्थामा लिखतको प्रतिकुल हुने गरी कानून बमोजिमको दशौँद व्याज त्यसमा पनि फैसला भएका मितिसम्म मात्र पाउने भन्ने हदसम्म चित्त नबुझेको हुँदा सुरुको फैसला बदर गरी बैना भएका मितिले रकम भरी भराउ हुँदाका दिनसम्मको व्याज समेत भराई पाउँ भन्ने समेत वादी किरण प्रसाद घिमिरेको पुनरावेदन पत्र ।

यसमा वादीबाट प्रतिवादीले ५२ लाख रुपैयाँ बैना रकम लिएको र शर्तबमोजिम जग्गा पनि पारित नगरिएको र बैना रकम पनि फिर्ता नगरेपछि वादीले रकम फिर्ता पाउँ भनी फिराद गरेको देखिन्छ । व्याजको दावी नभएकोमा पनि व्याज भराई दिने गरेको सुरु फैसला मिलेन भन्ने प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर तर्फ हेर्दा समयमा जग्गा पारित नगरि दिएमा बैनाको दोब्बर फिर्ता गर्ने छु भन्ने शर्त प्रतिवादीले लिखतमा स्वीकार गरेको देखिन्छ । जिल्ला अदालतले फिराद दावीबमोजिम दोब्बर रकम नभराई केही रकम व्याज वापत भराई दिने गरेको देखिन्छ । महिनौ र वर्षौंसम्म ५२ लाख रुपैयाँ चलाएपछि त्यस वापत केही रकम व्याज वापत भराई दिने भनी न्यायिक मन प्रयोग गरेको जिल्लाको फैसलालाई न्यायपूर्ण नै मान्नु पर्छ । किनभने त्यति ठुलो रकम प्रयोग गरेपछि महिनौ र वर्षौंपछि साँवा रकम मात्र फिर्ता गर्नु भन्ने कुरा व्यवहारिक दृष्टिबाट पनि उचित मान्न सकिदैन । दोब्बर रकम फिर्ता गर्ने शर्त स्वीकार गरेको अवस्थामा न्यायिक मन प्रयोग गरी फैसला हुँदासम्मको अवधिको केही व्याज भराई दिने सुरु फैसलालाई अन्यथा भन्न मिल्ने देखिएन । त्यसैले लिखत मै नलेखिएको व्याज भराई दिने गरेको सुरु फैसला उल्टी गरी पाउँ भन्ने प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन । यसै गरी भरी भराउ अवधिसम्मको व्याज भराई पाउँ भन्ने वादीको पुनरावेदन जिकिर तर्फ हेर्दा वादीले बैना दिएको रकम वापत न्यायिक मन प्रयोग गरी केही रकम व्याज स्वरूप भराई दिने गरेको सुरु फैसला मनसिब देखिँदा भरी भराउ सम्मको व्याज भराई पाउँ भन्ने वादीको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन । तसर्थ काठमाडौँ जिल्ला अदालतको मिति २०६६।१२।१० को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ । वादी प्रतिवादी दुवै पक्षको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्तैन भन्ने समेत ब्यहोराको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६८।१।२८ को फैसला ।

सुरु र पुनरावेदन अदालतको फैसलामा म निवेदकले जग्गा पारित गरिदिन इन्कार गरेको हो की विपक्षीले खरिद गरी लिन इन्कार गरेको हो सो कुराको विवेचना गरिएको छैन । विपक्षीले बैनाको कागजलाई करारको कागज भनी बढिनयत पूर्वक बैनाको दोब्बर रकम माग गर्नु भएको छ । विपक्षी र मेरो बीचमा करारनामाका कागज भएकै होइन । विपक्षीले दावी गरेको करार ऐन, २०५६ प्रस्तुत मुद्दामा आकर्षित हुन सक्दैन । विपक्षीले लेनदेन व्यवहारको ४ नं. को दावी लिनु पर्नेमा सो दावी लिनु भएको छैन । ऐ.को ६ नं. बमोजिम दावीको लिखतमा व्याज भराउने कुरा उल्लेख भएको छैन । विपक्षीले दावी नलिएको कुरामा निर्णय गरेको सुरु तथा पुनरावेदन अदालतको त्रुटिपूर्ण फैसला बदर गरी मेरो प्रतिउत्तर तथा पुनरावेदन जिकिरबमोजिम गरिपाउँ भन्ने समेत प्रतिवादी बसन्तकुमार सिलवालको पुनरावेदन पत्र ।

यसमा बैनापट्टाको लिखतमा व्याज दिने सर्त उल्लेख भएको नदेखिनुको साथै मुलुकी ऐन, लेनदेन व्यवहारको महलबमोजिम व्याज तर्फ दावी नै नगरेको अवस्थामा व्याज समेत भराउने गरी सुरुले गरेको फैसलालाई सदर कायम गरी पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०६८।१।२८ मा भएको फैसलामा ने.का.प. २०५०, नि.नं. ४७३१, पृष्ठ २२५ मा प्रकाशित गंगामती अहिरनी समेत विरुद्ध हरिनारायण यादव समेत भएको उत्प्रेषण मुद्दामा प्रतिपादित नजिर सिद्धान्त तथा प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ३ र ५४ समेतको त्रुटि देखिँदा न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा १२(१)(क)(ख) बमोजिम मुद्दा दोहोर्न्याई हेर्न निस्सा प्रदान गरिदिएको छ । नियमानुसार पेस गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।९।५ को आदेश ।

प्रस्तुत मुद्दामा यस अदालतबाट मिति २०७०।९।५ मा मुद्दा दोहोर्न्याई हेर्ने निस्सा प्रदान गर्ने आदेश भई पुनरावेदन दायरीमा दर्ता भई पेस हुन आएको ।

नियम बमोजिम आजको दैनिक मुद्दा पेसी सूचीमा चढी पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको पुनरावेदन पत्र सहितको मिसिल अध्ययन गरियो ।

यसमा म फिरादीलाई विपक्षीले आफ्नो नाम दर्ताको आफ्नै एकलौटी हक भोग चलनको काठमाडौं जिल्ला काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. ५ स्थित कि.नं. १६० क्षेत्रफल १-०-२-३ को जग्गा र सोमा बनेको घर समेत प्रति आना रु.१२,००,०००।- का दरले विक्री गर्ने गरी मबाट नगदै बैना स्वरूप

रु.५२,००,०००।- बुझि लिई मिति २०६६।४।३२ मा बैनापट्टाको कागज गरिदिएको र उक्त कागजमा बाँकी रकम २ महिना भित्र बुझाई राजिनामा पास गरिदिने तथा भाखा भित्र लिखत पास नगरी दिएमा बैना स्वरूप लिएको रकम दोब्बर बुझाउने र म वादीले भाखा भित्र बाँकी रकम बुझाउन नसकेमा बैना रकम फिर्ता नपाउने भन्ने शर्त राखिएकोमा मैले मिति २०६६।६।१८ मा बाँकी रकम लिई घर जग्गा पास गरिदिनुस् भनी विपक्षीलाई भन्दा दर्शौं तिहारपछि गरौंला भनेको र मिति २०६६।८।४ गते पुनः निजको घरमा गई बाँकी रकम बुझी लिखत पास गरिदिनुस् भन्दा भाखा नघाई दिए अब घर जग्गा पास गरिदिन र बैना रकम फिर्ता गर्नु पर्ने होइन भनी लिखत पारित गर्न इन्कार गरेको हुँदा बैना कागजबमोजिमको निजले मबाट लिएको रु.५२,००,०००।- र बैनाबमोजिम क्षतिपूर्ति रु.५२,००,०००।- समेत जम्मा रु.१,०४,००,०००।- विपक्षीबाट दिलाई भराई पाउँ भन्ने समेत फिराद दावी रहेको देखिन्छ ।

विपक्षी वादी र मेरा बीच आपसी सहमती भई मेरा नामको उक्त कि.नं. १६० को घर जग्गा खरिद विक्री गर्ने गरी बैनापट्टा कागज भएको ब्यहोरा ठिक हो । विपक्षीले दावी गरेको मिति २०६६।४।३२ को बैनापट्टाको कागज अगाडि विपक्षीसँग मिति २०६५।१०।२३ मा रु.२०,००,०००।- बुझि बैनापट्टाको कागज भएको र मिति २०६६।४।३२ मा रु.३२,००,०००।- थप बैना गरी रु.५२,००,०००।- पुन्याई सो मितिबाट दुई महिना म्याद समेत थप गरी दोस्रो बैनापट्टाको कागज भएको थियो । विपक्षीले सो दुई महिनाको म्याद भित्र बाँकी रकम बुझाई पास गरी लिन नसकेको हो । विपक्षी र मेरा बीच मिति २०६६।४।३२ मा भएको कागज करार नभई लेनदेनको कागज हो । असम्बन्धित ऐनको दफाको आधारमा दायर भएको फिराद अ.वं. १८० नं. बमोजिम खारेज गरिपाउँ भन्ने समेत प्रतिउत्तर जिकिर रहेको प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीले वादीबाट लिएको साँवा रु.५२,००,०००।- र लिखत मिति देखि फैसला मितिसम्मको व्याज समेत वादीले प्रतिवादीबाट भराई लिन पाउने ठहराएको सुरुको फैसला उपर वादी तथा प्रतिवादीको पुनरावेदन अदालत पाटनमा पुनरावेदन परेकोमा पुनरावेदन अदालतबाट सुरुको फैसला सदर हुने ठहराएको फैसला उपर चित्त नबुझी प्रतिवादीले न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा १२(१)(ख) बमोजिम मुद्दा दोहोर्‍याई हेरी पाउँ भनी यस अदालतमा निवेदन दिई यस अदालतबाट मिति २०७०।९।५ मा मुद्दा दोहोर्‍याई हेर्ने निस्सा प्रदान भै मुद्दा पुनरावेदन दायरीमा दर्ता भई पेस भएको देखियो ।

यसमा पुनरावेदन अदालत पाटनले मिति २०६८।१।२८ मा गरेको फैसला मिलेको छ, छैन पुनरावेदक प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्छ सक्दैन भन्ने विषयमा निर्णय गर्नु पर्ने देखियो ।

निर्णय तर्फ विचार गर्दा यसमा यी पुनरावेदक प्रतिवादी बसन्तकुमार सिलवाल र प्रत्यर्थी वादी किरणप्रसाद घिमिरेका बीच निज प्रतिवादीका नाम दर्ताको कि.नं. १६० को जग्गा र सो जग्गामा बनेको घर समेत खरिद विक्री गर्ने गरी मिति २०६६।४।३२ मा प्रतिवादीले वादीबाट रु.५२,००,०००।- रुपैया नगद लिई बैनापट्टाको कागज गरेको भन्ने कुरामा वादी प्रतिवादी बीच कुनै विवाद रहेको देखिँदैन । यी प्रतिवादी स्वयंले आफ्नो प्रतिउत्तर जिकिरमा वादीबाट बैना स्वरूप उक्त रुपैयाँ लिई कागज गरी दिएको कुरालाई स्वीकारै गरेको अवस्था देखिन्छ । उक्त बैनापट्टाको कागज हेर्दा प्रति आना रु. १२ लाख मुल्य समेत निर्धारण गरी प्रतिवादीले वादीबाट रु.५२ लाख बैना वापत बुझेको देखिनुका साथै उक्त लिखतमा वादीले समयमा लिखत पारित गराउन नसकेमा बैना फिर्ता नहुने र प्रतिवादीले लिखत पारित नगरी दिएमा बैनाको दोब्बर रकम तिर्नु पर्ने भन्ने समेतको शर्त राखेको देखिन्छ । यी प्रतिवादीले सर्तबमोजिम बाँकी रकम लिई लिखत पारित गरी नदिएको भन्ने वादीको दावी र वादीले समयमा बाँकी रकम जम्मा नगरेकोले भाखा राखेको म्याद नाघेको कारण जग्गा पास नभएको भन्ने प्रतिवादीको जिकिर भएतापनि सर्तबमोजिम उक्त बैनापट्टाको लिखत पारित हुन नसकेको भन्ने कुरा मिसिल प्रमाणबाट देखिन आउँछ । जहाँ कुनै लिखतको अस्तित्वलाई स्वीकार गरिएको हुन्छ त्यहाँ त्यस लिखतको प्रतिफल के हो भनी अदालतले हेर्न सक्छ । लिखत व्यहोरामा नै घर जग्गा किन्न बैना रकम दिएको भनेपछि वादीले दिएको रकमको घर जग्गा दिलाउने तर्फ कानूनतः वादीले दावी नगरेको र सो रकम प्रतिवादीले नलिएको नबुझेको भन्ने वस्तुनिष्ठ तवरबाट पुष्टि गर्न नसकेको अवस्थामा प्रतिवादीको कथनकै भरमा वादीले रकम पाउँदैन भन्न नमिल्ने देखिन्छ ।

यसरी बैनापट्टाको लिखतबमोजिमको घर जग्गा प्रतिवादीले राजीनामा पारित गरी वादीलाई दिएको नदेखिएको अवस्थामा वादीले प्रतिवादीबाट उक्त बैनापट्टाको लिखतबमोजिमको रकम रु.५२,००,०००।- र सो को ब्याज समेत भराई लिन पाउने नै देखिन आउँछ। विवादित बैनापट्टाको लिखत अनुसार जग्गा पारित नभए बैना रकमको दोब्बर बुझाउन स्वीकार गर्ने प्रतिवादीले वादीलाई उक्त बैना रकमको ब्याज दिलाउन मिल्दैन भनी लिएको जिकिर मुनासिव देखिँदैन। प्रस्तुत मुद्दामा यस अदालतबाट मुद्दा दोहोर्‍याई

हेर्ने निस्सा प्रदान गर्ने आदेश गर्दा आधार लिइएको नेकाप २०५० नि.नं. ४७३१ पृष्ठ २२५ मा प्रकाशित नजीर प्रस्तुत मुद्दाको विवादका सम्बन्धमा आकर्षित हुन सक्ने नदेखिँदा सो आदेशसँग सहमत हुन सकिएन। तसर्थ वादीले दावी गरेको बैनापट्टाको लिखतमा उल्लिखित रकमको दोब्बर भराउने कानूनी व्यवस्थाको अभावमा वादीलाई प्रतिवादीबाट उक्त बैना रकम रु.५२ लाखको लिखत खडा भएको मिति देखि फैसला हुँदाको मितिसम्मको ब्याज समेत भराई लिन पाउने ठहराएको सुरु जिल्ला अदालतको फैसलालाई सदर गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालतको फैसला न्यायोचित नै मान्नु पर्ने अवस्था देखिँदा वादीले लेनदेन ब्यवहारको महल अनुसार ब्याजको दावी नलिएको अवस्थामा ब्याज समेत भराई लिन पाउने ठहराएको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर गरिपाउँ भन्ने समेतको प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिने स्थिति देखिँदैन ।

अतः मिसिल संलग्न आधार प्रमाणको विवेचना गरी सुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतले मिति २०६६।१२।१० मा गरेको फैसलालाई सदर गर्ने गरी पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०६८।१।२८ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ । पुनरावेदक प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन । प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गरी बुझाई दिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: तारादत्त बडू

कम्प्युटर टाईप गर्ने: विदुषी रायमाझी

इति संवत् २०७२ साल भाद्र ३ गते रोज ५ शुभम् ।